

Eritrea

Varför har demokratiseringen avstannat?

Abstract

Uppsatsen är en kvalitativ fallstudie som undersöker varför demokratiseringsprocessen i Eritrea har stannat upp. Vi har gjort en djupdykning i ett av de fall som nämns i Mansfield och Snyder artikel, *Democratic Transitions, Institutional Strength, and War* (2002), där de presenterar teorin om hur ofullständiga demokratier är mer konfliktbenägna. Efter ett trettio år långt självständighetskrig blev Eritrea självständigt 1993 och en demokratiseringsprocess inleddes i landet. Men redan efter några år stannade processen upp och har därefter inte återupptagits. De forna frihetskämparna sitter fortfarande vid makten och de demokratiska principer som utlovas i landets konstitution har fortfarande inte implementerats trots 17 år av självständighet. Eritrea för en aggressiv utrikespolitik som har bidragit till att de varit i konflikt med i stort sett alla sina grannländer.

Det finns givetvis en mängd olika orsaker till varför en demokratisering stannar upp. Vi har dock fokuserat på nationalismens roll, då den har haft en oerhört framträdande roll för den politiska utvecklingen i landet efter självständigheten. Det resultat vi har kommit fram till visar att nationalismen i kombination med svaga eller inga institutioner är en stor orsak till uppstannandet av Eritreas demokratiseringsprocess. Avsaknaden av starka institutioner och behovet av att konstant bekräfta den nationella identiteten belyses som viktiga faktorer till uppstannandet av demokratiseringsprocessen.

Nyckelord: Eritrea, demokratisering, nationalism, konflikt, institutioner.

Tecken: 42 774

Innehållsförteckning

1. INLEDNING	1
1.1 Syfte och frågeställning	1
1.2 Teori.....	2
1.3 Metod	3
2. CENTRALA BEGREPP.....	3
2.1 Demokrati	3
2.1.1 Diktatur	4
2.1.2 Semidemokrati.....	5
2.2 Demokratisering	5
2.2.1 IBL	6
2.3 Nationalism.....	6
3. REDOVISNING AV MATERIAL	8
3.1 Från kolonialtid till självständighet: Den nationella identiteten skapas	8
3.2 Politisk utveckling efter självständighet: ”The Crackdown”.....	10
4. ANALYS	13
4.1 Nationalismens betydande roll	13
4.2 Gränskriget med Etiopien och gripandet av G15	15
5. SLUTSATS	17
6. LITTERATURFÖRTECKNING	20

1. Inledning

1.1 Syfte och frågeställning

Det finns en omfattande litteratur som behandlar ämnet demokratisering och en stor del av den forskningen handlar om vilket tillvägagångssätt som är mest fruktsamt. Framförallt har man problematiserat demokratiseringens konfliktalstrande aspekter, men även vad som händer när en demokratisering inte blir fullbordad. Denna problematik uppmärksammas av Mansfield och Snyder i deras artikel, *Democratic Transitions, Institutional Strength, and War* (2002), där de argumenterar för att ofullständiga demokratier tenderar att vara mer konfliktbenägna än länder där demokratiseringen har fullbordats.

Med detta tema som grund har vi valt att göra vår fallstudie om Eritrea, som är ett land där demokratiseringsprocessen påbörjades men som, helt och hållet, har stannat upp och som i stort sett befunnit sig i konflikt alltsedan deras självständighet blev ett faktum. Vårt syfte med undersökningen är varför demokratiseringsprocesserna har avstannat i Eritrea. Nationalismens betydelse för det enande identitetsskapandet både före och efter självständigheten, men även institutioners värde för att konsolidera en demokratisering är huvudteman i undersökningen.

Vi har gjort en avgränsning genom att undersöka ett enstaka fall, vilket möjliggör en djupare analys. Tidsmässigt har vi avgränsat oss genom att titta på Eritrea från kolonialtiden och fram till idag. Kolonialtiden är relevant för att beskriva hur den eritreanska identiteten skapades men även hur detta influerade dem i riktning mot ett mer västerländskt demokratiskt synsätt. Självständighetskriget är av värde för att visa på hur den eritreanska frihetsrörelsen aktivt ville skapa en gemensam identitet för att politiskt mobilisera de olika etniska grupperna som redan fanns i området. Den starka nationalismen som då skapades blev en del av eritreanernas styrka under kriget som möjliggjorde att man slutligen lyckades med sitt mål, självständighet.

Den historiska bakgrunden använder vi som ett redskap för att bättre kunna analysera tiden efter självständigheten, då processerna avstannade. Vi är medvetna om att det ligger en komplex dynamik bakom varför en demokratisering avstannar

och att det finns andra aspekter som kan spela en betydande roll. Se exempelvis Colliers teori om utvecklingsfällan (Collier 2008). Detta är dock inget vi kommer att gå in på i vår undersökning. Vår konkreta frågeställning är således: Varför har Eritreas demokratiseringsprocess avstannat?

1.2 Teori

Det finns en mängd tidigare forskning inom området om demokratisering, konflikt, nationalism och institutionsbyggande. Vår teoretiska utgångspunkt hämtar vi i Mansfield och Snyders artikel *Democratic Transitions, Institutional Strength, and War* där de presenterar teorin om hur ofullbordade demokratier är mer konfliktalstrande, samt kopplar detta till hur ledare i ofullständiga demokratier ofta använder nationalism som ett medel för att stärka nationen, framförallt när de saknar starka institutioner i landet. Vi anser att de på ett bra och övertygande sätt kombinerar demokratisering, konflikt, nationalism och avsaknad av institutioner, vilka är de faktorer som vi anser har stor påverkan på Eritreas uppstannade demokratisering.

Men för att inte bli alltför beroende av deras resonemang kring detta ämne använder vi även annan litteratur för att få andra infallsvinklar. En annan teori vi kommer använda oss av är Kjetil Tronvolls (1999) resonemang kring hur de gränskrig Eritrea varit/är inblandad i även kan tolkas som ett sätt för regeringen att upprätthålla den nationella identiteten. Annan litteratur som används är exempelvis Anna K. Jarstad och Timothy D. Sisks bok *From War to Democracy: Dilemmas of Peacebuilding* (2008) där de diskuterar problematiken som kan uppstå när ett land genomgår en demokratisering. Vi använder oss också av Sandra F. Joiremans bok *Nationalism and Political Identity* (2003) där hon diskuterar ämnet nationalism och hur detta fenomen kan verka både inkluderande, i exempelvis skapandet av en nationell identitet, men också exkluderande eller som politiskt mobiliserande faktor. Roland Paris (2004) och hans teori, Institutionalization before Liberalization (IBL), där han resonerar kring vilken roll starka institutioner spelar för att kunna skapa en liberal stat, kommer också användas.

1.3 Metod

Vi har valt att göra en kvalitativ fallstudie av ett fall, Eritrea. Mansfield och Snyder nämner Eritrea som ett exempel i sin artikel och vi ansåg det intressant att göra en djupdykning i detta fall och kunna undersöka de orsaksmekanismer och underliggande processer som kan ligga till grund för Eritreas uppstannade demokratisering (Teorell & Svensson 2007, s. 242, 245-246). För att kunna finna de kausala processer som påverkat utfallet undersöker vi vårt fall på en mikronivå (aktörs perspektiv), för att sedan bättre kunna förklara vad som skett på makronivå, det vill säga, uppstannandet av demokratiseringen i Eritrea (Teorell & Svensson 2007, s. 258-261). Genom en fåfallsstudie kan man gå in mer på djupet och dessutom bidra med ett historiskt perspektiv som på ett effektivare sätt kan påvisa tidsordning (Teorell & Svensson 2007, s. 270-271). I just fallet Eritrea är det historiska perspektivet oerhört viktigt för att förstå den politiska utvecklingen som skett i landet.

Vi är medvetna om att vi genom att göra en fallstudie får svårare att isolera en specifik förklaringsfaktor, detta är dock inte vår främsta ambition med undersökningen. Vi har valt att undersöka de faktorer vi ansett har haft en framträdande roll för utfallet. Materialet har vi samlat in från ett större antal annan litteratur förutom Mansfield och Snyder för att kunna göra en självständig analys och reflektera kring andra forskares diskussioner i ämnet för att sedan knyta detta till vår uppsats.

2. Centrala begrepp

2.1 Demokrati

Debatten kring olika definitioner av demokrati är väldigt omstridd. Det finns ingen riktig konsensus kring vad som utgör en demokrati och de försök till definition som har gjorts bestrids ständigt (The Economist Intelligence Unit 2008, s. 14). Vi har använt oss av *The Economist Intelligence Unit's index of democracy* (2008) för att klargöra vad vi avser med begreppet demokrati i den här uppsatsen.

De hävdar att de flesta forskare idag medger att grunderna i en demokrati utgörs av en majoritetsregering som har godkänts av befolkningen, förekommandet av fria och rättvisa val, skyddandet av minoriteter samt respekt för grundläggande mänskliga rättigheter (The Economist Intelligence Unit 2008, s. 14).

Men vad som på senare tid har blivit aktuellt i debatten kring demokrati är huruvida man ska använda sig av en bred eller en minimalistisk definition av demokrati. *The Economist Intelligence Unit's index of democracy* (2008) tillämpar en bredare definition och baserar indexet på fem kategorier: hur valprocessen och den politiska pluralismen fungerar i landet, civila friheter, regeringens funktionssätt, politisk delaktighet samt hur den politiska kulturen ser ut i landet (The Economist Intelligence Unit 2008, s. 15-16). Denna definition ansåg vi var passande då den tar hänsyn till flera olika aspekter i det politiska systemet i ett land. Framförallt tar den hänsyn till civila friheter, vilket är ett viktigt inslag i en liberal demokrati som är vanlig i västsamhället. Denna typ av demokrati har flera konstitutionella och liberala arrangemang, exempelvis yttrandefrihet, rösträtt, organisationsfrihet, rätt för politiska ledare att konkurrera om stöd och röster, rättssäkerhet o.s.v. (NE, 2009)

Vi har alltså utgått från de fem kategorier som listas i *The Economist Intelligence Unit's index of democracy* (2008) samt kompletterat denna definition med de element som finns att hitta i definitionen av liberal demokrati då vi anser att dessa två tar hänsyn till de demokratiska värderingar som kommer tas upp i den här uppsatsen. Vad vi menar med en fullbordad demokrati är således när ett land har anammat all dessa egenskaper som beskrivs i rapporten från *The Economist Intelligence Unit's index of democracy* (2008) samt i definitionen av liberal demokrati.

2.1.1. Diktatur

Motsatsen till demokrati brukar vanligtvis definieras som diktatur eller autokrati. Detta innebär att istället för att genomföra fria och rättvisa val och därigenom välja en majoritetsregering som ska sitta vid makten, koncentreras makten till en enda person eller grupp som ensam utövar den (NE, 2009). Detta anser vi innebära att folket inte har någon möjlighet att påverka hur den politiska situationen ser ut i

landet och att personen som sitter vid makten kan bruka makten hur han/hon vill. I ett diktatoriskt styrt samhälle respekteras oftast inte de grundläggande värden som man värnar om i en liberal demokrati.

2.1.2. Semidemokrati

Vad som också har börjat diskuteras i debatten om demokrati är huruvida ett land kan befinna sig i olika grader av ett demokratiskt tillstånd (The Economist Intelligence Unit 2008, s. 15). För att förklara vad vi menar med begreppet semidemokrati föreställer vi oss en skala där diktatur/autokrati befinner sig längst ut på den vänstra sidan av skalan och där demokrati befinner sig längst ut till höger på skalan. Ett semidemokratiskt samhälle, menar vi, befinner sig någonstans i mitten på denna skala, d.v.s. man har börjat röra sig från en diktatur men har inte genomgått en fullbordad demokratisering. Därför kan det också vara svårt att klart definiera vad en semidemokrati innebär. Mansfield och Snyder (2002) menar att det som karaktäriserar en semidemokrati, eller ofullständig demokrati som de också kallar det, är när den politiska eliten i ett land kontrollerar den politiska liberaliseringen i landet eller när eliten anser att rösträtt enbart är en tillfällig lösning på landets politiska situation (Mansfield *et al.* 2002, s. 310).

Sammanfattningsvis kan man säga att när den politiska eliten i ett land kontrollerar ramen för den politiska konkurrensen och makten fortfarande är koncentrerad till ett fåtal personer, befinner sig landet i ett semidemokratiskt tillstånd och har inte genomgått en fullständig demokratisering. Man har alltså inte genomfört alla de processer som är nödvändiga för att nå en fullbordad demokrati.

2.2. Demokratisering

Demokrati har länge generellt ansetts vara det ideala styrelsesättet. I de fredsbyggande projekt som utförts sedan 1990-talet har målsättningen varit att skapa demokratiskt styrda samhällen (Paris 2004, s. 5). En viktig aspekt som på senare tid problematiserats är just demokrati i koppling till konflikt, närmare

bestämt problematiken med själva demokratiseringsprocessen. Demokratisering kan beskrivas så här: "Democratization refers to the process of opening up political space, including improvements regarding contestation, participation, and human rights" (Jarstad *et al.* 2008 s. 17). Framträdande kritiker har dock belyst, att nyligen demokratiserande stater inte alls behöver vara särskilt fredliga, och i vissa fall kan det till och med få en motsatt effekt (Mansfield *et al.* 2002, s. 297). Själva demokratiseringsprocessen i sig kan verka konfliktalstrande, dock skiljer olika teorier åt när det gäller vilka omständigheter som genererar en högre konfliktrisk.

2.2.1. IBL

En stor del av litteraturen inom området demokratisering behandlar vikten av starka institutioner för att konsolidera de förändringar i samhället som en demokratisering innebär. De destabiliserande aspekterna av demokratisering kan minimeras om man först inrättar starka institutioner. Paris (2004 s. 7-9) menar att man i mycket större utsträckning bör prioritera institutionsbyggande i den initiala fasen av en demokratiseringsprocess. Han kallar denna teori "Institutionalization Before Liberalization" (IBL), som delvis är en kritik mot den mer generella strategin som går ut på att införa demokrati och fria val så snabbt som möjligt, utan att ta tillräcklig hänsyn till om det finns institutioner som kan hantera det. För att konsolidera de förändringar som sker under en demokratisering behövs starka institutioner så att man, exempelvis, kan hålla fria och rättvisa val. Analysen i vår undersökning grundar sig i en särskild aspekt av demokratisering, nämligen när en transition inte når fram till målsättningen, fullbordad demokrati, särskilt när det finns en tydlig avsaknad av starka institutioner.

2.3. Nationalism

Det finns flera definitioner av nationalism, vilket gör det svårt att precisera vad begreppet innebär. Vi kommer använda oss av två bestämningar för att beskriva vad vi avser med nationalism, dels Nationalencyklopedin som har en mer generell

definition, och dels Joiremans definition som beskriver dess politiskt mobiliserande aspekt samt hur nationalism kan verka både enande och exkluderande. Vi menar att nationalism är ett tankesätt som utgår från att en grupp individer, med dess utmärkande värden och intressen, skiljer sig från andra grupper (NE 2009). Och enligt Joireman (2003 s. 12) är det när denna grupp, eller nation, dessutom utvecklar en politisk agenda med specifika politiska mål, exempelvis autonomi, som gruppen blir nationalistisk.

Det är mycket vanligt att en nationalistisk grupp vill skapa en gemensam identitet för att ena en befolkning under en och samma nationalitet. Exempelvis kan den politiska eliten i ett land skapa en nationell myt eller legend som knyter an till historiska minnen och gemensamma erfarenheter. Likadant kan de använda sig av konst eller symboler för att visuellt skapa en bild av befolkningens gemensamma minnen (Joireman 2003 s. 49-51, 135-137). På så sätt kan man använda sig av nationalistiska medel för att ena en befolkning. Genom att använda sig av dessa medel etablerar man gränser för vad som karaktäriserar den egna gruppen, även kallad ingruppen. Men genom att man etablerar regler för vad som kännetecknar ingruppen, skapar man även exkluderande regler för vad som kännetecknar utgruppen. Utgruppen är den grupp som man inte känner någon tillhörighet till utan, exempelvis, känner sig överlägsen eller upplever som ett hot mot nationen (Joireman 2003 s. 62-63). På så sätt kan man tydligt se nationalismens exkluderande aspekt. Detta, menar en del forskare, är ett av målen med nationalismen, nämligen att skapa gränsdragningar för vilka som är ”vi” och vilka som är ”dem” (Lindholm Schulz 2008 s. 107).

Krig är ett annat effektivt sätt att fastställa ett folks nationella identitet och där nationalismen kan fungera som en mobiliserande kraft (Joireman 2003 s. 137). Också här kan man se hur nationalism kan verka både enande och exkluderande. Om ett land exempelvis upplever ett utomstående hot kan detta ena folket och driva dem till handling mot den hotande gruppen (Tronvoll 1999 s. 1043, Joireman 2003 s. 133). Samtidigt kan ett land som driver en väldigt stark nationalism överdriva det utomstående hotet för att eliminera potentiella hot mot den nationella identiteten och därmed skapa en konflikt som egentligen inte behövt äga rum (Mansfield *et al.* 2002 s. 299).

3. Redovisning av insamlat material

3. 1. Från kolonialtid till självständighet: Den nationella identiteten skapas

Nästan hela Afrika koloniserades av västmakter under andra halvan av 1800-talet. Eritrea har historiskt varit en del av det Etiopiska imperiet och delade samma språk och religioner som de norra delarna av Etiopien. Emellertid, så tidigt som 1889, koloniserade Italien det område som senare skulle komma att bli staten Eritrea och redan här, på ett väldigt tidigt stadium, kan man tyda en initial delning mellan de två områdena. Italienarna hade makten till 1941 då Storbritannien istället tog över administrationen av Eritrea (Joireman 2003 s. 130-131). Efter andra världskriget stod det dock oklart vad som skulle hända med området Eritrea och det fanns framförallt två alternativ som diskuterades inom FN, som fått ansvaret att se över frågan. De två alternativen var självständighet eller någon form av återförening med Etiopien (Tronvoll 1999, s. 1043). Politiskt var detta ett viktigt beslut för vad som senare skulle komma att ske, nämligen ett trettio år långt självständighetskrig. Joireman (2003) menar att när beslutet om federationen togs fanns det inte direkt något stark eritreansk identitet, det var fortfarande ett ganska nytt fenomen och kopplingarna med Etiopien var fortfarande stora. Det fanns dock en religiös splittring mellan muslimer och kristna som bodde i Eritrea, då muslimerna var den grupp som främst var mot en federation. För den kristna befolkningen var det annorlunda då Etiopien var kristet, och självständighet inte sågs som lika viktigt (2003 s. 131-132). År 1950 tog FN beslutet om en federationslösning mellan Etiopien och Eritrea, där man även bestämde att Eritrea i stort sett skulle fortsätta vara autonomt och under den inledande fasen såg det även ut att bli så.

Emellertid, efter bara några år, blev deras rättigheter allteftersom mer begränsade, exempelvis genom att flaggan blev utbytt och eritreanska församlingen blev av med sitt ansvar och administrationen förflyttades till etiopiska tjänstemän. I skolan ersatte man de inhemska eritreanska språken med det Etiopiens officiella språk, amarinja. På etiopiskt påbud upphävdes FN:s resolution om Eritreas självbestämmanderätt men trots detta var FN passivt och utförde inga direkta åtgärder (Human Rights Watch 2009, s. 12).

Trots den delning som koloniseringen innebar var det här den eritreanska nationella identiteten alltmer började formas. Eritrea hade nio olika etniska grupper men genom förtrycket från Etiopien fick man en gemensam fiende och detta bidrog till ett slags enande inåt. Längtan efter ett självständigt land blev allt starkare och den nationella identiteten stärktes (Joireman 2003, s. 133). Med dessa händelser i bakgrunden provocerades det eritreanska självständighetskriget fram och passiviteten från omvärlden förstärkte känslan av att om en förändring skulle ske var de tvungna att göra det själva (Wrong 2005 192-193). Joireman (2003) menar att det finns olika sätt för en regering att svara på en nationalistisk rörelse som kräver självstyre. Eritrea är ett tydligt exempel som visar på att när en regering förtrycker en grupp, såsom EPLF, kan det resultera i att man istället för att eliminera motståndet istället förvärrar situationen avsevärt. Ju mer den etiopiska regeringen förtryckte det eritreanska folket desto mer ökade risken för ett krigsutbrott (s. 146-147).

Motståndsrörelsen utgjordes främst av muslimer och kallades för Eritrean Liberation Front (ELF). Det blev efterhand en splittring inom gruppen då en del ville ha fokus på den muslimska identiteten och en annan på en mer sekulär nationell identitet. Det var den nya utbrytargruppen Eritrean People's Liberation Front, som i politiskt mobiliserande syfte aktivt *skapade* och *förstärkte* den eritreanska nationella identiteten, som stod över både etniska och religiösa olikheter (Joireman 2003, s.135). EPLF var en beväpnad grupp som verkade från 1970-talet och målet var ett självständigt Eritrea. Man använde sig av mycket av kulturella "verktyg" för att skapa en gemensam historia och myter som enade folken under en nationalitet. EPLF använde sig av dramapjäser, sånger och poesi som alla var till för att skapa och undervisa om *deras* land och dess gemensamma identitet. Detta gjorde att man kunde nå ut till alla människor, även unga, analfabeter och språkliga hinder överkoms (Joireman 2003, s. 135).

"By the mid-1980s the EPLF could boast of an impressive record of mobilizing the various ethnic groups and classes (including Eritrean women) into a single nationalist force united around a single goal: Liberation" (Iyob 1995, s. 123). Det som är värt att notera här är att en nationalistisk rörelse, som kämpar för självständighet, krigar mot en stat och dess armé och detta innebär att man är i underläge redan vid start. Man har väsentligt mindre budget, vapen och militär utrustning än sin motståndare. Det som nationalistiska rörelser, med

självständighet som mål, ofta använder sig av då är en annan typ av krigsföring, gerillakrigföring. Den militära strategin kopplad till denna metod är att man vill trötta ut fienden så mycket som möjligt genom strategiskt utvalda attacker. Det finns dock en annan aspekt av strategin med gerillakrigföring och det är den politiska delen. Det innebär att man arbetar i nära samarbete med befolkningen då det är väldigt viktigt att ha deras stöd. Man kan således även se det som en kamp att vinna befolkningens hjärta, för att få dem att kämpa för samma mål. Får man stöd från befolkningen underlättar detta själva krigsföringen men bidrar även till att underminera fienden, staten (Joireman 2003 s. 14-16). För att lyckas med detta är det oerhört viktigt att kunna övertyga befolkningen om att vara med och kämpa för samma mål. Tack vare den starka nationella identiteten och samhörigheten som EPLF lyckades skapa, vann Eritrea den trettio år långa självständighetskampen, till stor del genom mycket väl utförd gerillateknik.

3.2. Politisk utveckling efter självständighet: "The Crackdown"

I juli 1991 hölls en konferens i Addis Abeba där den etiopiska regeringen erkände Eritreas rätt att hålla en folkomröstning för självständigheten. Detta referendum hölls i april, och den 24 maj 1993, efter en klar majoritet i valet, firades officiellt Eritreas självständighet (Human Rights Watch 2009 s. 14, Joireman 2003 s. 138, SVT 2009). Valet observerades av både internationella och regionala observatörer som deklarerade att valet var fritt och rättvist (Iyob 1997 s. 648). Under en tid efter självständigheten såg många ljus på framtiden och hade förhoppningar om att självständigheten skulle medföra frihet, fred och utveckling (Iyob 1997 s. 648-649, Human Rights Watch 2009 s. 2). Visionen inom landet var att styra Eritrea mot demokrati och rättvisa och inte bli korrupt och militariserat som många andra afrikanska länder efter avkoloniseringen (Joireman 2003 s. 139). I Eritreas nya konstitution, som ratificerades 1997, såg man till att värna om demokratiska principer, exempelvis som införandet av ett flerpartisystem, samt undertecknade en omfattande lista över mänskliga rättigheter, vilket bidrog till den positiva synen på Eritreas framtida styre (Human Rights Watch 2009 s. 2).

Ett år efter självständigheten upplöstes EPLF och bildade det politiska partiet PFDJ, People's Front for Democracy and Justice (Human Rights Watch 2009 s.

14, SVT 2009). De etablerade samma år en Nationalförsamling bestående av 150 medlemmar som skulle styra införandet av de politiska valen och landets nya konstitution. Men medlemmarna i Nationalförsamlingen kom inte från olika delar av det nya Eritrea, utan samtliga medlemmar hade stark anknytning till PFDJ då hälften av dem kom från PFDJ: s centralkommitté och den andra hälften var medlemmar i PFDJ och hade röstats fram av partiledare inom partiet (Regeringskansliet 2007 s. 4-5, Human Rights Watch 2009 s. 14). Efter att Nationalförsamlingen etablerats röstade man fram den forne EPLF-ledaren och PFDJ: s generalsekreterare Isayas Afewerki som Eritreas förste president (Human Rights Watch 2009 s. 14).

Men åren som följt Eritreas självständighet har inte präglats av demokrati, frihet och rättvisa utan istället har landet blivit en av de mest isolerade stater i världen (Human Rights Watch 2009 s. 2). Något som har uppmärksammats är landets konfliktpräglade beteende mot sina grannländer, för sedan Eritreas självständighet har landet haft konflikter med alla sina kringliggande länder (Joireman 2003 s. 140, Tronvoll 1999 s. 1), vilket man kunde se redan kort efter deras självständighet då eritreanska trupper gjorde räder över gränsen mot Sudan, samt år 1995 då de invaderade Hanish-öarna i Jemen (SVT 2009). Men det som kom att bli den mest omfattande och dödliga var konflikten med Etiopien år 1998 - 2000. Denna konflikt har haft en mycket stor betydelse för den politiska utvecklingen i Eritrea. Relationen mellan Eritrea och Etiopien var redan infekterad efter att Eritrea beslutat att trycka en egen valuta, nakfa. Detta motsatte sig Etiopien som krävde att alla transaktioner länderna emellan skulle ske i hårdvaluta (Joireman 2003 s. 139-140, SVT 2009, Human Rights Watch 2009 s. 16). Men själva grunden till konflikten mellan Eritrea och Etiopien låg i att gränsen mellan de båda länderna inte klart hade utmärkts vid Eritreas självständighet (SVT 2009, Human Rights Watch 2009 s. 16). Den påbörjade demokratiseringen i landet sköts upp och man införde obligatorisk värnplikt och genomförde politisk massmobilisering av befolkningen (Human Rights Watch 2009 s. 2). Gränskonflikten pågick i två år och krävde tiotusentals offer (Joireman 2003 s. 140). År 2000 skrev Eritreas och Etiopiens utrikesministrar på avtal om eldupphör och senare samma år skrev man ett fredsavtal i Algeriet (SVT 2009). Nu när kriget var över förväntade sig många att det uppstannade demokratiseringen i landet skulle återupptas. Detta skedde dock inte och kritiska röster började göra

sig hörda i landet . År 2001 skrev 15 ledande medlemmar i PFDJ ett öppet brev till regeringen där de kritiserade regeringen och president Afewerki för att agera mot Eritreas lagar och mot konstitutionen (Human Rights Watch 2009 s. 3, 18). Detta ledde till massarresteringar av G15, Group of 15 som de kommit att kallas, och andra regimkritiker. Den 18 och 19 september 2001 arresterades 11 av de 15 medlemmarna i G15, ett tiotal journalister fängslades och ett dussintal andra kritiker likaså. Under samma dygn drog regeringen in licensen för all fri press och media i landet. Arresteringarna av G15 medlemmarna kallades för "The Crackdown" (Human Rights Watch 2009 s. 18-20) och markerar den tidpunkt då man kan argumentera för att de demokratiska processerna i princip helt avstannade.

Trots fredsavtalet i Algeriet år 2000 var stridigheterna mellan Etiopien och Eritrea inte över. 2003 slog den av FN tillsatta gränskommittén, fast en klar gräns mellan de båda länderna, något som accepterades av Eritrea men inte av Etiopien. Två år senare hotade FN med sanktioner om Eritrea och Etiopien inte återgick till fredsavtalet från 2000. Eritrea svarade med att beordra USA att upphöra med allt bistånd och lämna landet samt utvisade nordamerikanska, europeiska och ryska fredsbevarande trupper. De minskade bränsletillförseln till FN: s fredsbevarande styrkor vilket år 2008 ledde till att FN började ta ut sin 1700 man stora styrka. Samma år hamnade Eritrea i gränskonflikt med grannlandet Djibouti vilket ledde till att flera länder och organisationer, bl.a. USA, FN och Afrikanska Unionen, fördömde landet och uppmanade Eritrea att upphöra med aggressioner mot Djibouti. 2009 uppmanade för första gången Afrikanska Unionen till sanktioner mot ett av sina egna medlemsländer. Orsaken till detta sades vara eritreanskt stöd till islamistiska grupper i Somalia, något Eritrea nekade till och ledde till att de nu vill säga upp sitt medlemskap i Afrikanska Unionen (SVT 2009). Trots fredsavtalet i Algeriet 2000 har gränskonflikten fortfarande inte lösts, något den eritreanska regeringen anklagar USA, FN och flera afrikanska stater för. De menar att man inte har lyckats pressa Etiopien att acceptera gränsen mellan de båda länderna (HRW, 2009).

4. Analys

4.1. Nationalismens betydande roll

Som diskuterades tidigare är nationalism ett effektivt verktyg för att skapa enighet i splittrade samhällen, och så även i Eritrea. Den starka känslan av samhörighet som formades under frihetskampen lever kvar i politiken idag och används för att upprätthålla ett enat land. PFDJ drivs i stort sett fortfarande av samma vision som under frihetskriget, d.v.s. nationalism och självtillit (Iyob 1997 s. 648, 655, Human Rights Watch 2009 s. 24). De massarresteringar och förföljelser som har skett i landet rättfärdigar regeringen genom att hävda att de personer som fängslas (journalister, politiska motståndare, flyktingar, desertörer, akademiker) utgör ett hot mot nationell enighet och säkerhet i Eritrea (Human Rights Watch 2009 s. 24-25). I ett uttalande som Isayas Afewerki gjorde 1995 beskriver han PFDJ: s vision om Eritrea och dess befolkning:

[...] All Eritreans are born equal. No ethnic group is superior or inferior to any other group. Eritrea belongs equally to every Eritrean. No social group is more closely related to land than the rest. There was a time when people thought in terms of "we" and "they" using religion and regional boundaries as bases. However, such notions have been put aside during the 30-years long struggle, and it is because the fighters struggled as one person by uniting their hearts that we were able to achieve our goal of liberation. A person should be judged not by his place of origin but by his mental capacity, good manners and sense of altruism. Those who think otherwise are mentally sick and we should not allow them to impose their will on us. The government will not restrain itself from taking appropriate measures regarding those who misinterpret and misconstrue any administrative or developmental policies in order to create religious and regional conflicts. (Tronvoll 1999, s. 1045)

Enligt Mansfield & Snyder är denna typ av retorik vanlig i nyligen demokratiserade länder. De menar att den nationalistiska mentaliteten bidrar till att bibehålla landet i ett semidemokratiskt tillstånd. Man utesluter alla typer av politiskt motstånd genom att se dem som fiender och ett hot mot nationen (2002 s. 301). Eliter i nyligen demokratiserade länder använder ofta nationalistisk retorik, men kan detta även användas av "gamla" eliter i vissa situationer, för att det är ett slagkraftigt sätt att attrahera stöd från folket (Mansfield & Snyder 2002 s. 298-299).

Det är vanligt att den grupp som sitter vid makten känner sig hotad av ett flerpartisystem, då man fruktar att bli av med den makt man besitter, och vill ofta att de institutioner, särskilt de som reglerar politiskt deltagande, förblir svaga. Svaga institutioner gör även att eliter kan undvika fullt ansvarsutkrävande (Mansfield & Snyder 2002 s. 300-301). Vikten av starka institutioner för att konsolidera demokratin, som Paris argumenterar för i sin IBL-teori, blir tydlig även i fallet Eritrea. Landet utkämpade ett långt självständighetskrig och när de blev självständiga saknades viktiga institutioner. Iyob understryker hur den administrativa infrastrukturen vid självständigheten var korrupt och ineffektiv. Svårigheten för den nya eritreanska regeringen var hur man ska hantera frågan om institutioner. Om man helt skulle ersätta de gamla institutionerna, skulle det behövas göras oerhört snabbt och man skulle behöva lära sig den komplexa dynamiken bakom hur man bemöter allmänhetens behov med officiella medel (1995 s. 145-146). Vid självständigheten, exempelvis, behöll Eritrea stora delar av Etiopiens lagstiftning. Lagstiftningen har visserligen delvis omarbetats men är fortfarande både "[...] ojämnt och bitvis ålderdomligt." (Regeringskansliet 2007 s. 3). Domstolsväsendet ska enligt lag vara fristående från staten, men i praktiken är det inte så och det är vanligt förekommande att påverkan från staten sker (Regeringskansliet 2007 s. 3).

Den nationalistiska mentaliteten tydliggörs även när det gäller synen på utomstående hjälp och visar på den starka eritreanska självtilliten och uppfattningen att man bör "stå på egna ben". Eritreanernas kamp för självständighet skedde i princip utan någon yttre hjälp och detta finns kvar som en del av eritreanska identiteten. Man har exempelvis infört restriktioner för utländska biståndsarbetare och diplomater för resa utanför huvudstaden Asmara (Regeringskansliet 2007 s. 3). Det finns en allmän ovilja att tillåta NGO: s att komma in i landet, och får de det, så är deras rörelsefrihet mycket begränsad. Landets regering menar även att Eritrea är offer för internationell inblandning och att detta i sin tur också förklarar varför man skjutit upp processer gällande mänskliga rättigheter och demokrati (Human Rights Watch 2009 s. 22-24). Presidenten, Afewerki, understryker även att Eritrea är ett fredligt land som vill ha goda relationer med sina grannar. Han förklarar de konflikter som ägt rum med de kringliggande länderna, med att säga att statsgränserna är tvetydiga och att det därmed underlättat expansionistisk strävan bland grannländerna gentemot Eritrea

(Tronvoll 1999 s. 1-2). Detta påvisar den in - och utgruppsdynamik som kan uppstå genom ett nationalistiskt tänkande. Man har svårt att se sina egna, ingruppens, brister och skyller på omvärlden, utgruppen, för de problem eller konflikter som uppstår. En nationalistisk ideologi sätter upp ett slags ramverk för hur man *tolkar* konflikter med utgrupper (Joireman 2003 s. 62, Mansfield & Snyder 2002 s. 303). Vi kommer nu analysera en omfattande och avgörande konflikt som Eritrea har varit inblandad i, där den eritreanska regeringen, med nationalism som medel, aktivt skapade en utgrupp (den etiopiska nationen) på vilka de kunde skylla konflikten.

4.2. Gränskriget med Etiopien och gripandet av G15

Gränskriget med Etiopien 1998 – 2000 var inte bara en konflikt som krävde tiotusentals offer, utan även början på uppstannandet av demokratiseringen i Eritrea och har lämnat stora spår i landets politiska utveckling. Av denna anledning har vi valt att lägga stor betoning på denna händelse. Men vi är också intresserade av en annan dimension av gränskriget med Etiopien, nämligen hur den eritreanska regeringen använder gränskriget som ett sätt att skapa och upprätthålla den eritreanska nationella identiteten (Tronvoll 1999 s. 1037).

Innan konflikten bröt ut var många positiva till Eritreas självständighet och hoppades på en demokratisk och fredlig framtid (Iyob 1997 s. 649, Human Rights Watch 2009 s. 2, Joireman 2003 s. 139). Man skrev och godkände den nya konstitutionen som värnade om demokratiska grundprinciper och mänskliga rättigheter, och relationen mellan Eritrea och Etiopien förbättrades då man försökte tillgodose varandras behov och skapade interdependens (Iyob 1997 s. 648, Human Rights Watch 2009 s. 2). Ruth Iyob skrev 1997, innan gränskriget bröt ut, artikeln *The Eritrean Experiment: a Cautious Pragmatism?*, där hon tydligt visar det resonemang som förekom tiden innan gränskriget bröt ut. Hon skrev bl.a. att Eritrea ansågs av många vara en bra modell för utveckling och demokrati samt att landet har klarat sig utan internationellt förmyndarskap, men också utan att isolera sig från andra länder (Iyob 1997 s. 649).

Men när gränskriget bröt ut 1998 förändrades Eritreas politiska utveckling. Demokratiseringen som hade påbörjats sköts upp av regeringen med hänvisning

till att de, i krigstider, inte kunde ta hänsyn till de demokratiska grundprinciper och mänskliga rättigheter som tidigare fastställts i den nya konstitutionen (Human Rights Watch 2009 s. 4, 20, 79). Man började även återigen massmobilisera det eritreanska folket på grunderna att det förelåg säkerhetsshot mot landet (Human Rights Watch 2009 s. 20). Således användes konflikten med Etiopien som ett berättigande för att massmobilisera befolkningen och undvika att implementera flerpartisystem och demokrati i landet. Men trots att ett fredsavtal skrevs på 2000 återupptogs inte demokratiseringen av landet, något som uppmärksammades av flera ledande medlemmar i PFDJ, kallade G15 (Human Rights Watch 2009 s. 3, 26, 56). När medlemmarna öppet vågade kritisera den eritreanska regeringen ledde detta till massarresteringar och omfattande restriktioner vad gäller de flesta friheter och rättigheter som ska finnas i en liberal demokrati. Exempelvis stängdes all fri press och media i landet ner och flera NGO: s, vars arbete hade stor betydelse för det eritreanska folket, utvisades eller ålades stora begränsningar vad gällde deras arbete. Religionsfrihet prövades också hårt då regeringen införde krav på registrering för all icke-officiell religiös aktivitet. Detta innebar att alla religioner, förutom de fyra officiella (islam, katolicism, lutheranska samt eritreansk-ortodoxa) var tvungna att registreras vid en statlig institution. (Regeringskansliet 2007 s. 1, 4-5, Human Rights Watch 2009 s. 3, Tronvoll 1999 s. 1037, Human Rights Watch 2009 s. 59). Från regeringens sida blev detta ett ännu tydligare avsteg bort från vägen mot en fullbordad demokratisering. Åren 1998 – 2001 anses av många vara den tid då Eritreas politiska styre bröt samman (Human Rights Watch s. 18-20) och man förlorade den demokratiska och fredliga framtidsvision som man hade åren efter självständigheten. Det hoppingsivande samarbetet som hade byggts upp mellan Eritrea och Etiopien raserades fullständigt.

Men gränskriget kan också analyseras ur en annan dimension. Det finns de forskare som hävdar att konflikten mellan Eritrea och Etiopien används som ett medel av den eritreanska regeringen för att avgränsa och upprätthålla den eritreanska identiteten (Tronvoll 1999, s. 1037). Nationella gränser används ofta av regeringar som ett sätt att skapa en skiljelinje mellan ingruppen, nationen, och utgruppen, d.v.s. de som tillhör andra nationer (Tronvoll 1999 s. 1041). När Eritrea och Etiopien utvecklade vänskapliga band kort efter självständigheten förlorade Eritrea den utgrupp som de kunde kontrasteras mot (Tronvoll 1999 s.

1055). Genom gränskriget och hotet från Etiopien återfann Eritrea den utgrupp som man förlorat åren efter självständigheten. Regeringen i Eritrea började mobilisera den eritreanska armén och, genom hot och våld, skapade en utgrupp mot vilka de kunde jämföras. Att använda krig och våld kan vara ett effektivt sätt att skapa och upprätthålla en nationell identitet men även ett sätt att ena befolkningen i ett land, något både Joireman och Tronvoll påpekar (Tronvoll 1999, s. 1038, 1054, Joireman 2003 s. 137). Man försvarar då sina egna territoriella gränser, vilket kan skapa starka band mellan befolkningen som utkämpar kriget och det territorium som de kämpar för. Likadant kan personliga uppförelser, som ofta förekommer under krigstider, bli en del av visionen och känslorna gentemot sitt land (Tronvoll 1999 s. 1054-1056). Således kan gränskonflikten dels ses som ett sätt för den eritreanska regeringen att forma och bevara den eritreanska nationella identiteten och dels som ett sätt att ena befolkningen i landet. Tronvoll påpekar dock att det är viktigt att ta hänsyn till att konflikten inte enbart hade sitt ursprung i en strävan efter att skapa en gemensam nationell identitet i Eritrea, utan att det givetvis finns andra faktorer, exempelvis kulturella, historiska och ekonomiska, som kan ha bidragit till konfliktens uppkomst. Men han vidhåller att det också är viktigt att föra in identitetsaspekten i diskussionen kring gränskonflikten mellan Eritrea och Etiopien (Tronvoll 1999 s. 1038).

5. Slutsats

Sammanfattningsvis menar vi att det är oerhört viktigt att använda sig av Eritreas historiska bakgrund för att kunna svara på vår inledande frågeställning, nämligen varför demokratiseringsprocessen har avstannat. Det var under den tiden den nationella identiteten började formas och växa till en sådan stark kraft att den enade ett helt land mot ett och samma mål, självständighet. Man överbryggade etniska, religiösa och språkliga hinder genom att på ett mycket effektivt sätt använda sig av nationalismens enande egenskaper. Detta gjordes medvetet av en nationalistisk motståndsrörelse som hade en tydlig politisk agenda.

Det som gör Eritrea till ett sådant intressant fall att undersöka, menar vi, är det faktum att den nationalistiska rörelsen faktiskt lyckades med sitt politiska mål, trots den stora asymmetrin i konflikten. Men en fråga som dök upp under vår undersökning var huruvida nationalism verkligen är tillräckligt starkt att bygga en hel nation på? Efter Eritreas självständighet kan man se tydliga tecken på att starka institutioner för att konsolidera de demokratiska förändringarna inte fanns. Man hade föråldrade system och dålig infrastruktur, dessutom hade man inte erfarenhet av att styra ett land. När självständigheten blev ett faktum var man i behov av att omarbete och bygga upp de institutioner som behövs för att kunna konsolidera och upprätthålla ett demokratiskt styre. Här tycker vi att det är intressant att poängtera Mansfield och Snyders resonemang om eliter i nyligen demokratiserande länders tendens att vilja behålla institutioner svaga för att inte förlora sin maktposition. Det är möjligt att så var fallet även i Eritrea men detta anser vi är svårt att fastställa, då det tar mycket lång tid att bygga upp effektiva och välfungerande institutioner och, eftersom det bara gick några få år mellan landets självständighet och gränskriget med Etiopien, kan det ha varit problematiskt för Eritrea att på så kort tid bygga upp ett helt nytt system. Tydligt är det, i vilket fall, att det fanns en avsaknad av starka institutioner, vilket vi anser inte gynnade Eritreas påbörjade demokratisering. IBL-teorin grundar sig just i att ett land som genomgår en demokratisering behöver starka institutioner för att kunna genomföra en fullbordad demokratisering. Således ser vi detta som en bidragande faktor till att Eritreas demokratisering har avstannat.

Men det vi anser var den största orsaken till den uppstannade demokratiseringen var gränskriget mellan Eritrea och Etiopien. Detta är också den formella förklaringen till uppstannandet, något som även den eritreanska regeringen hävdar. Men vårt syfte har varit att finna underliggande mekanismer och har därför även analyserat konflikten ur en annan synvinkel, d.v.s. gränskriget som ett medel för att skapa gränser för en gemensam identitet och därmed ena befolkningen i landet. Genom detta perspektiv tydliggörs nationalismen som en röd tråd genom Eritreas historia fram till idag. Den starka nationalism som blev en grundpelare till den eritreanska identiteten under självständighetskampen, användes likadant under gränskonflikten, d.v.s. som ett sätt att ena och mobilisera befolkningen mot en gemensam fiende, vilken den eritreanska befolkningen kunde kontrasteras mot. På så sätt menar vi att gränskonflikten kan förstås som ett

sätt för Eritrea att skapa gränser för sin identitet, och inte bara som ett sätt att skapa gränser för sitt territorium. Och i avsaknad av starka institutioner samt när ett land befinner sig i ett semidemokratiskt tillstånd, är nationalism ett mycket effektivt och vanligt medel att använda. Gränskriget med Etiopien är dock inte den enda händelsen som visar på detta beteende då Eritrea har varit i gränskonflikt med i stort sett alla sina grannländer sedan självständigheten. Detta menar vi tyder på att regeringen vinner på att behålla landet i ett permanent krigstillstånd för att man då kan undvika ett fullbordande av demokratiseringen, vilket i sin tur leder till att de kan behålla makten i Eritrea.

6. Litteraturförteckning

Collier, Paul (2008) *The bottom billion – why the poorest countries are failing and what can be done about it* Oxford: University Press

Iyob, Ruth (1997) "The Eritrean experiment: A cautious pragmatism?" *Journal of modern African studies*, vol 35, nr 4, pp 647-673

Iyob, Ruth (1995) *The Eritrean Struggle For Independence – Domination, resistance, nationalism 1941-1993* Cambridge: University Press

Jarstad, K. Anna & Sisk, D. Timothy (2008) *From war to democracy – dilemmas of peacebuilding* Cambridge: University Press

Joireman F. Sandra (2003) *Nationalism and Political Identity Continuum*: London, New York

Lindholm Schulz, Helena (2008) "Den nya tidens krig och rättfärdigandets diskurser", i Aggestam, Karin (red.), *(O)Rättfärdiga Krig* Lund: Studentlitteratur

Mansfield, D. Edward & Snyder, Jack (2002) "Democratic Transitions, Institutional Strength, and War", *International Organization*, vol 56, nr 2, pp 297-237

Paris, Roland (2004) *At war's end – Building peace after civil conflict* Cambridge: University Press

Svensson, Torsten & Teorell, Jan (2007) *Att fråga och att svara: samhällsvetenskaplig metod*. Malmö: Liber

Tronvoll, Kjetil (1999) "Borders of violence – boundaries of identity: demarcating the Eritrean nation-state", *Ethnic and Racial Studies*, vol 22, nr 6, pp 1037-1060

Wrong, Michaela (2005) *I Didn't Do It For You: How the world betrayed a small nation* Storbritannien: Fourth Estate

Hemsidor

HRW - Human Rights Watch, Hemsida [Elektronisk] 2009 Tillgänglig:
<http://www.hrw.org/en/news/2009/04/16/eritrea-repression-creating-human-rights-crisis> Hämtdatum: [2010-01-06]

NE - Nationalencyklopedin, Hemsida [Elektronisk] 2009
Tillgänglig: <http://www.ne.se/nationalism> Hämtdatum: [2010-01-05]

NE - Nationalencyklopedin, Hemsida [Elektronisk] 2009 Tillgänglig:
<http://www.ne.se/demokrati> Hämtdatum: [2010-01-05]

NE - Nationalencyklopedin, Hemsida [Elektronisk] 2009 Tillgänglig:
<http://www.ne.se/diktatur> Hämtdatum: [2010-01-05]

SVT - Sveriges Television, Hemsida [Elektronisk] 2009
Tillgänglig: http://svt.se/2.118586/1.1765218/eritrea_kronologi_och_kallor?lid=puff_1708662&lpos=extra_3 Hämtdatum: [2010-01-06]

Onlinedokument

Human Rights Watch (2009) *Service for Life - State Repression and Indefinite Conscription in Eritrea* [Elektronisk]
http://www.hrw.org/sites/default/files/reports/eritrea0409web_0.pdf Hämtdatum:
[2010-01-06]

Regeringskansliet - Utrikesdepartementet (2007) *Mänskliga rättigheter i Eritrea 2007*

[Elektronisk]http://www.manskligarattigheter.gov.se/dynamaster/file_archive/080326/08b7f06908544260876bc0dafb984b6e/Eritrea.pdf

Hämtdatum: [2010-01-06]

The Economist Intelligence Unit (2008) *The Economist Intelligence Unit's index of democracy* [Elektronisk].

<http://graphics.eiu.com/PDF/Democracy%20Index%202008.pdf> Hämtdatum:

[2010-01-05]